

ร้อยกรองในสมัยปัจจุบัน

การอภิปรายพิเศษในวิชาการวรรณกรรมปัจจุบัน วันที่ 14 สิงหาคม 2529

อริน พินิจวรารักษ์
พิบูลศักดิ์ ละครพล
“ละไมมาด คำฉวี”
รศ.เรีนฤทัย สัจจพันธ์

วิทยากร
วิทยากร
วิทยากร
ผู้ดำเนินการอภิปราย

รศ. รื่นฤทัย “การอภิปรายในวชิรณกรรมปัจจุบันในวันนี้เป็นหัวข้อ “ร้อยกรองปัจจุบัน” วิทยากร
ที่ให้เกียรติมาร่วมอภิปราย ได้แก่ คุณอริน พินิจวรารักษ์ คุณพิบูลศักดิ์ ละครพล และคุณละไมมาด
คำฉวี ดิฉันขอแนะนำท่านวิทยากรทั้ง 3 ท่านให้นักศึกษารู้อีกดังนี้

คุณอริน พินิจวรารักษ์ หรือนักแต่งกลอนที่ใช้ชื่อว่า “อริน” คุณอรินจบการศึกษาจาก
คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง วิชาเอกประวัติศาสตร์ เรียนเพียง 3 ปีจบ จบการศึกษา
แล้วก็ไปเรียนวิชาภาษาและเลขานุการที่ประเทศอังกฤษกลับมาเรียนปริญญาโท วิชาวรรณคดี
เปรียบเทียบกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างที่เรียน นอกจากเขียนบทกวี ยังทำหน้าที่เป็น
ล่ามเจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าวของกองถ่ายภาพยนตร์ต่างประเทศด้วย คุณอรินเริ่มงานเขียนมาตั้งแต่ ป.7
โดยส่งผลงานไปลงนิตยสารหลายเล่ม เช่น ศรีสัปดาห์และเขียนโดยสมำเสมอตลอดมา บทกลอน
ชื่อ “ความว่างเปล่า” ได้รับรางวัลจากนิตยสาร “ลลนา” ผลงานกลอนรวมเล่มชื่อ “อันเนื่องมา
จากความรัก” ขณะนี้คุณอรินเป็นอาจารย์สอนวิชาภาษาอังกฤษ ที่มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

คุณ “ละไมมาด คำฉวี” เป็นนามปากกาของคุณอารักษ์ คคะนาท คุณอารักษ์จบ
โบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อจบการศึกษาใหม่ ๆ ทำงานเป็นบัณฑิตอาสาสมัครมหา
วิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปัจจุบันทำงานประจำกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ “มติชน” ทำหน้า
ศิลปวัฒนธรรมบันเทิง คัดเลือกเรื่องสั้น บทกวี ในมติชนรายสัปดาห์ งานเขียนรวมเล่มปัจจุบัน
ยังไม่มี

คุณพิบูลศักดิ์ ละครพล เป็นนักเขียนนวนิยายเรื่องสั้น บทกวี บทละคร ฯลฯ ที่มี
ชื่อเสียงมาก มีผลงานรวมเล่มจำนวนมากมาย เช่น ขุมา นุชแขแสงตะวัน นกสีฟ้า ฯลฯ มี
งานเขียนทั้งเรื่องสั้น เรื่องยาว ลงนิตยสารหลายเล่ม เช่น ลลนา ดิฉัน ปัจจุบันเป็นบรรณาธิการ
นิตยสาร “สุฝุ่น” นิตยสารกวีเล่มแรกและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวมาก

ขอแนะนำวิทยากรแต่ละท่านโดยสังเขปเท่านี้ เราจะมารู้อีกผลงานของท่านวิทยากร
ทั้ง 3 จากปากของท่านเอง โดยขอเริ่มที่คุณอรินก่อน ว่า คุณอรินมีความคิดเห็นอย่างไรต่อร้อยกรอง
ปัจจุบัน”

อริน “ก่อนอื่น เมื่อพูดถึงร้อยกรองก็จะนึกถึงฉันทลักษณ์ เพราะร้อยกรองเท่าที่ปรากฏ ที่เรา
รู้จักคือ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ฯลฯ คิดว่าร้อยกรองน่าจะรวมการเขียนอิสระที่ไม่มีฉันทลักษณ์
ด้วย ถ้าเป็นงานเขียนโดยร้อยกรองความคิด กลั่นกรองคำพูดอย่างดีแล้ว ฉะนั้น ร้อยกรองที่จะ
พูดในวันนี้ ก็จะรวมงานเขียนที่ไม่มีฉันทลักษณ์ด้วย ในความรู้สึกส่วนตัวนั้น ร้อยกรองปัจจุบัน
น่าจะแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 เครื่องคิดฉันทลักษณ์ ประเภทนี้หาคนเขียนได้น้อยมาก เพราะเขียนยาก
ต้องใช้ความสามารถมาก นักเขียนกลอนแนวนี้ที่มีชื่อเสียง คือ คุณเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เช่น

อย่างที่คุณเนาวรัตน์ เขียน “ข้างคลองคันทายาว” ในเดลินิวส์ บทหนึ่งเรื่องแม่อีจก มีความว่า
หลังโก่งโก่งโพงน้ำจ้ำจ้ำ
เสียงน้ำซ่ากระเซ็นออกกระฉอกเงา
จนแสนสุดจุดซ้อนช่วยผ่อนเพลลา
ยกถึงเอาออกถ่ายออกเทนน้ำ
ไม้คานคองงอนกระชับกับไหลลุ่ม
แล้วคุ่มคุ่มเสียบละเมาะเหยาเหยาเย้า
เสียงหลุมบ่อตอไม้ร่มไผ่ล่ำ
แทบจะหลับตาจำไปตามทาง
จะเห็นได้ว่าเป็นบุคคลที่เขียนกลอนอย่างรักษาฉันทลักษณ์ไม่ว่าจะเป็นสัมผัสนอก
สัมผัสใน ซ้ำยังแพรวพราวเหมือนสมัยสุนทรภู่ยังมีชีวิตอยู่

ประเภทที่ 2 เขียนอย่างไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ ก็ขอยกงานของตัวเองมาอ่านให้ฟัง
ฉันมิใช่ นักเขียนผู้ยิ่งใหญ่
แม้จะใช้คำว่า “กวี” เรียกตนเองก็ยังมีกลิ่น
เป็นเพียงคนธรรมดา แสนธรรมดา
ที่อยากสื่อภาษาแห่งหัวใจ
เนื้อเรื่องที่เขียนไม่สูงส่ง
เท่าที่ทำได้คงเรียงร้อยถ้อยคำง่ายง่าย
อาจจะไม่มีประโยชน์ต่อสังคมมากมาย
เป็นได้เพียงบทราฟิ่ง...เพื่อฝัน
ในโลกลับสน-บางคนอาจเหงา
และเข้าถึงบทราฟิ่งสั้นสั้น
แน่นอน...ยอมไม่ใช้งานชิ้นสำคัญ
เพราะฉันเพียงต้องการสื่อภาษาแห่งหัวใจ
กลอนบทนี้สัมผัสอย่างกลอนแปดแต่ไม่เคร่งครัด และไม่ถึงขนาดมีสัมผัสใน สัมผัส
นอกแพรวพราว ซึ่งกลอนประเภทนี้มีหลายคนเขียนไว้

ประเภทที่ 3 เขียนอย่างอิสระปราศจากกฎเกณฑ์ฉันทลักษณ์ใด ๆ เลย ลองฟังบทกลอน
ชื่อ สมองว่างเปล่า ของคุณเตือนจิต นวตรงค์ ลงในนิตยสาร ลลนา
เมื่อสมองของฉันว่างเปล่า
ฉันก็เหมือนศพ

นอนนิ่งอยู่ริมทางแพรง
เส้นทางเท่าไกลก็ขาดสะบั้น
ที่หมายปลายทางก็มาถึง
การเดินทางก็สิ้นสุด
เมื่อสมองของฉันว่างเปล่า
ฉันก็เหมือนศพ
นอนนิ่งไร้การเคลื่อนไหว
ความทุกข์สุขก็ไม่มากมายเหมือนก่อน
แต่ในดวงใจทำไมจึงร้าวรอน
น้ำตาอุ่นร้อน...ไหลริน

กลอนประเภทนี้มีหลายคนเรียกว่า “กลอนเปล่า” แต่ดิฉันไม่อยากจะเรียกกลอนเปล่า เพราะยังเถียงกันไม่ยุติ บางคนเรียกว่า “กลอย” บางคนเรียกว่า “เกลียว” แล้วแต่จะเรียกกัน ประเภทที่ 3 นี้เป็นที่ระบาดในปัจจุบัน และคนนิยมเขียนประเภทนี้อย่างมาก ดิฉันคิดว่าคนที่นิยมเขียนคงเพราะคิดว่าง่าย วรรณกรรมเป็นที่ใกล้ชิดกับสังคม ฉะนั้นวรรณกรรมจึงต้องขึ้นกับอิทธิพลของสังคมด้วย ในปัจจุบันนี้วัยรุ่นไม่นิยมกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไม่นิยมกันแล้วไม่ว่าจะเป็นสัมผัสนอก สัมผัสในนี้เอง จึงได้หันมานิยมกลอนประเภทที่ 3 และคิดว่าเขียนง่าย จริง ๆ แล้วดิฉันคิดว่าประเภทที่ 3 นี้เขียนยากที่สุด เพราะคำที่ใช้ต้องมีความหมาย ต้องมีคำเหมาะสมในตำแหน่งที่เหมาะสมไม่เหลือเพื่อ ไม่ขาดแคลน เวลาเดียวกันต้องถ่ายทอดอารมณ์ออกมาได้ด้วย ที่นี้เมื่อคนคิดว่าง่ายก็เริ่มเขียนกันมากโดยไม่มีฉันทลักษณ์ใด ๆ เลย โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น ที่ว่าวัยรุ่นเพราะจากการที่คุณคอดัมน์ “อะไรก็ได้ตามใจคุณ” ใน *เบรียว* พบว่าวัยรุ่นที่ส่งงานมาจะเป็นแบบกลอนไร้ฉันทลักษณ์หมด ที่คนเขียนคิดว่าง่ายเพราะลักษณะใกล้กับร่ำพึงร่ำพัน พร่ำเพื่อ แต่จริง ๆ ร้อยกรองคือการคิดกลั่นกรองถ้อยคำนำมาแต่ง การที่ผู้แต่งบางคนเสนอบทกวีแบบพร่ำเพื่อออกมา ทำให้นักวิจารณ์บางคนโจมตีว่า “กลอนเปล่า” ไม่มีคุณภาพ ไม่สมควรเป็นกวี แต่ดิฉันไม่เคยรังเกียจรูปแบบของร้อยกรองว่าเป็นลักษณะไหน สนใจว่าเขาให้อะไร คนเขียนให้อะไรคนอ่านมากกว่า เพราะคนเขียนมีสิทธิอิสระในการเลือกรูปแบบที่จะเสนอความคิด เสนออารมณ์ตัวเองได้เต็มที่และต่อไปคนเขียนก็จะหารูปแบบที่ถูกต้องของตนเองได้ ในขณะเดียวกันถ้าเขาเลือกรูปแบบไม่ถูกต้องก็เป็นความล้มเหลวของเขาเอง ไม่ชอบให้ใครไปโจมตีว่าเขียนกลอนเปล่าไม่ใช่ก็อะไรอย่างนี้ ไม่ควรรยึดกับรูปแบบ ถ้ายึดแบบนี้แล้วคนรุ่นใหม่จะไม่มีใครแสดงความคิดของตัวเองออกมาให้เห็น ต้องให้อิสระแก่เขา ควรสนใจว่าเขาให้อะไรแก่คนอ่าน

ที่กล่าวว้าวรรณกรรมย่อมผูกพันกับสังคมในขณะนั้น อย่างรุ่น เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ นิยมกลอนแปด ต่อมารุ่นดิฉันก็ยังเป็นเยื่อใยของกลอนแปดอยู่ แต่เป็นสัมผัสตามใจตัวเอง คนรุ่นใหม่เขาจะชื่นชมใคร กลอนแปดก็ไม่ค่อยมีนัก อาจจะไม่นิยมคุณแจ่ง แซ่ตั้ง หรือบทกวีแปลของ คาร์ล ยิบราน ก็แต่งตาม อาจจะไม่เรียกว่าเป็น กลอนเปล่า บางชิ้นก็ทำได้ดี บางชิ้นก็ไม่มีคุณภาพ เพราะอย่างที่บอกแล้วว่ากลอนเปล่าแต่งยาก ฉะนั้น การนิยม โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ก็อาจจะกลับมาอีก เป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนเปลี่ยนแปลงได้

สรุปแล้ว ดิฉันคิดว่าควรให้โอกาสกับเขาแล้วแต่เขาจะเขียน สนใจว่าเขาให้อะไรเรา แต่อย่าไปสนใจว่าเขาให้อย่างไร ไม่ใช่ว่าไม่สนใจเลยเพียงสนใจให้น้อยลง อย่าไปผูกพัน อย่าไปโกรธ ถ้าใครยกตัวเองว่าเป็นกวี ให้เขาเป็นไป ใครอยากจะเป็นอะไรเป็น ใครอยากเขียนอะไร ให้เขาเขียน โลกนี้ต้องมีความแตกต่าง ความหลากหลายเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งที่ทำให้โลกน่าอยู่มากขึ้น”

รศ.รัชนีฤทัย “คุณอรินแสดงความเห็นได้ชัดเจนแล้ว จึงขอเรียนเชิญคุณอริน คคะนาท แสดงความเห็นในเรื่องนี้บ้าง”

ละไมมาด คำจวี “งานส่วนใหญ่ที่ได้รับจากคนเขียนหนังสือด้วยกันจะต่างจากคุณอริน คือได้งานที่จริงจัง หมายถึงเป็นงานที่พูดถึงปัญหาต่าง ๆ ของสังคมและสภาพแวดล้อม และเป็นงานฉันทลักษณ์เป็นส่วนใหญ่ ถึง 3 ต่อ 1 หรือ 4 ต่อ 1 ด้วยซ้ำไป ส่วนอีก $\frac{1}{3}$ หรือ $\frac{1}{4}$ เป็นงานที่ไม่มีฉันทลักษณ์ เรียกว่างานพวก คำร้อย หรือกลอนเปล่า และก็ไม่ใช่งานของคนอีกรุ่นหนึ่ง แต่เป็นงานของคนทำงานฉันทลักษณ์มาแล้ว และพยายามที่จะมาทำเป็นงานเขียนแบบอิสระ พยายามหลุดพ้นจากฉันทลักษณ์อีกชั้นหนึ่ง สำหรับผมแล้วเห็นว่างานร้อยกรองในปัจจุบันเจริญก้าวหน้า ในแง่ความสนใจตื่นตัวของร้อยกรองนั้น ผมอยากจะพูดว่าอยู่ในเลือดของนักศึกษาที่เติบโตขึ้นในปัจจุบันด้วยซ้ำไป ทุกคนสนใจงานประเภทนี้ แต่จะทำได้มากน้อยแค่ไหนอีกเรื่องหนึ่ง อย่างทุกคนในห้องนี้มาเรียนวิชานี้เพราะสนใจวรรณกรรมปัจจุบันว่าเป็นอย่างไรหรือสนใจจะเขียนงานอย่างนี้ด้วยหรือเปล่า มนุษย์มีความสามารถในการคิด อย่างน้อยเมื่อเขาคิด เขาก็ต้องการแสดงออก วรรณกรรมปัจจุบันเป็นวิชาที่ต้องการการแสดงออกอย่างมาก ร้อยกรองก็เป็นงานอย่างหนึ่งที่คนต้องการแสดงออกอย่างมาก เพราะฉะนั้นงานพวกนี้จะไม่มียืนตาย ส่วนใหญ่คิดว่างานฉันทลักษณ์จะตาย ผมคิดว่าไม่มีวันตาย ในขณะที่มีกลุ่มเขียนกลอนเปล่า แต่คนทำงานฉันทลักษณ์ก็มีมากมาย ทุกคนเติบโตขึ้นมาจากงานประพันธ์ที่เขียนมาจากมัธยมเป็นกรอบรัดเราอยู่แล้ว เมื่อมาทำงานร้อยกรองทุกคนก็จะไปจับอยู่ที่ฉันทลักษณ์ซึ่งเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่เราศึกษามา จากนั้นก็แสวงหาหนทางใหม่ที่เหมาะสมกับเวลา กับยุค กับความคิด กับตัวเราเอง และสภาพสังคมต่อไป

มาถึงปัญหาที่มีอยู่ ซึ่งผมขอใช้คำว่า “ปัญหาเงา” คือคนที่ทำงานด้านฉันทลักษณ์ ส่วนใหญ่ไปรังเกียจงานร้อยคำหรือกลอนเปล่าซึ่งกำลังเติบโตอย่างมากมาในระยะหลัง เขา รังเกียจว่าถ้าคุณหนีจากฉันทลักษณ์ไปแล้ว คุณจะไม่สามารถเป็นกวีได้ การทำงานนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าเขาบอกว่าคุณทำอะไร แต่ขึ้นอยู่กับว่าคุณรู้ตัวว่าคุณทำอะไรอยู่ ทุกวันนี้โลกเปลี่ยนไป ทุกอย่างเปลี่ยนไป เพราะฉะนั้นเราน่าจะประยุกต์แต่ก็ไม่ทำ เราหลงติดกับความคิดเก่า อย่างที่คุณอรินพูดว่า แทนจะมองว่าเขาทำอะไร เขาพูดอะไร เขาทำอะไร กลับไปมองว่างานเหล่านี้ มีใช้กวี ร้อยแก้วเป็นกวี มหาชาติก็เป็นกวี กวีไม่ใช่หมายความว่าต้องเขียนร้อยกรองอย่างเดียว ร้อยแก้วก็เป็นกวีได้ นั่นเป็นปัญหาที่เราไม่ควรใส่ใจมากนัก ถ้ารักจะทำงานด้านนี้

อีกสิ่งหนึ่งที่ผมจะพูดคือ การวิจารณ์เกี่ยวกับร้อยกรองในปัจจุบัน ผมคิดว่าเป็น ปรากฏการณ์ด้านจริยธรรม เสียงโต้แย้งเรื่องกลอนเปล่าเป็นเสียงโต้แย้งที่รุนแรงมาก ด้านลบ ทั้งสิ้น ที่ว่าเป็นปรากฏการณ์ด้านจริยธรรม คือ สิ่งที่เราไม่ได้ฝึกฝนอบรม คือความขาดหายของ ความเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เราไม่ได้มองว่า งานแต่ละชิ้นออกมาจากใคร วยไหน ระดับใด. ผม ไม่เห็นว่าจะผิดตรงไหนที่เด็กวัยรุ่นของเราแทนจะเอาเวลาไปทำอย่างอื่นที่เราไม่อยาก กลับมา อ่าน มาเขียนหนังสือสาวลึกลงไปในความละเอียดอ่อนของตนเอง มองสภาพสังคมแล้วมาคิด คิด แล้วถ่ายทอดออกมาเป็นตัวอักษร แน่นนอน อาจจะลึกลงอาจจะตื้น เกี่ยวกับประสบการณ์แต่ละคน ทำไมเราไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้กำลังใจ ประโลมใจสำหรับคนเริ่มทำงาน ให้เวลาเขา ให้คำแนะนำ ถ้าเห็นว่ากลอนเขาวางเปล่า ทำไมไม่บอกเขาว่าจะทำให้เต็มได้อย่างไร สำหรับผมเห็นว่าเป็นปัญหา สำคัญ เพราะเราไม่มีใจแล้ว จิตใจเราหายไปหมดเลย เราลืมไปแล้วว่าครั้งหนึ่งเราฝันเป็น เดียวนี้ เราไม่ฝันแล้วนั่นเป็นสิ่งที่แย่มากสำหรับมนุษย์ เป็นสิ่งที่ร้ายกาจมาก ถ้าเราหันกลับมามองตัวเอง แล้วก็เห็นว่าตัวเองไม่สามารถฝันได้อีกแล้ว คุณก็จะตายตรงนั่นเอง นี่เป็นปรากฏการณ์สำคัญ เพราะคนเริ่มทำงานด้วยความรู้สึกดีงามละเอียดอ่อน วันหนึ่งเมื่อเขาเติบโตขึ้นมาผ่านไป เขาก็ไปสุดตรงระดับใดระดับหนึ่ง แล้วงานจากนั้นก็เป็งานอีกประเภทหนึ่ง อีกชั้นหนึ่ง แตก ต่างไปจากงานที่แล้วมา เป็นงานที่ให้ความรู้สึกอึดอัด แตกต่างจากงานที่เขาเริ่มขึ้นมา สิ่งนี้เป็นเรื่อง สำคัญ เพราะฉะนั้นวรรณกรรมร้อยกรองในปัจจุบัน ถึงอย่างไรก็ตามจะต้องเติบโตต่อไป เพราะ เราไม่สามารถห้ามคนให้คิดได้นั้นสำคัญที่สุด”

รศ.รีณฤทัย “คุณอารักษ์พูดประเด็นที่สำคัญมากตอนนี้ คือข้อขัดแย้งระหว่างกลอนมีฉันทลักษณ์กับ กลอนไร้ฉันทลักษณ์ คำพูดของคุณอารักษ์คงจะให้กำลังใจแก่นักศึกษาบางคนที่ยังเขียนกลอนอยู่ การแต่งกลอนเป็นเรื่องความฝัน น่าดีใจที่รู้ว่าเรายังฝันได้อยู่ และขอให้เขียนความฝันออกมา ด้วย การสร้างสมประสบการณ์ในงานเขียนอันจะทำให้สิ่งที่ว่างเปล่าเต็มได้ในที่สุด ทั้งนี้ก็ขอให้มาฟังคุณ พิบูลศักดิ์บ้าง คุณพิบูลศักดิ์เป็นบรรณาธิการนิตยสารสุฝุ่น ซึ่งมีบทกวีเป็นร้อย ๆ ขึ้นผ่านตามาให้อ่าน เสมอ”

พิบูลศักดิ์

“ฉันคือชายหนุ่มแสวงหา
สัญจรมาจากภาคเหนือ
ฉันผู้เร่ร่อนเหมือนเรือ
ที่ไร้หางเสือเป็นนาย
เพื่อนฉันคือความว่าเหว
เหกล้อมฉันเข้าจนสาย
เขาผู้เดียวคือเพื่อนตาย
พยายามมันหมายดอกไม้
คราใดฉันอยู่ผู้เดียว
ความเปล่าเปลี่ยวสิ้นไหว
ฉันถาม...ฉันต้องการอะไร
ตอบไม่ได้เลยสักครั้ง
ฉันชายหนุ่มมีความรัก
ไม่เคยรู้จักความสมหวัง
ฉันบางครั้ง ฉันแสนซึ้ง
คลุ้มคลั่งทรมันทูราย
ได้โปรดยุติฉันที่
ด้วยรอยยิ้มของรัชนีฉาย
อ้อมแขนความรักโอบกาย
ฉันขอถวายชีวิต

บทกวีนี้แต่งตั้งแต่ปี 2514 ซึ่งเป็นยุคที่ถามกันว่า เราจะไปที่ไหนกัน มาจนถึงยุคความ
เจียบ จนไปถึงสู่ภูเขา แล้วก็ป็นยุคที่กลับกันมา

กวีนิพนธ์ไม่ใช่เรียงความ ไม่ใช่อะไรทั้งสิ้นที่มาบอกเรื่องราวได้ทั้งหมดอาจจะเป็น
ประสบการณ์ หรือความกระทบใจบางช่วง หรือความเหงาของอารมณ์ อย่างไรก็ตามศิลปวรรณ-
กรรมทุกสิ่งทุกแขนงก็ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของสังคมที่เราปฏิเสธไม่ได้ว่ามันเจริญเติบโตหรือเสื่อม
ถอยอย่างไร อย่างตอนนี้กระแสกลอนเปล่าขึ้นมาอย่างสูงซึ่งถ้ามองจริงๆ แล้ว ความล้มเหลวของ
ฉันลักษณะนี้ก็อาจจะมาจากอาจารย์ มาจากมหาวิทยาลัยส่วนหนึ่ง หรือระบบการศึกษาส่วนหนึ่ง
กล่าวคือ ทำไมแทนจะให้เด็กซาบซึ้งกับบทกวี

“ล้าตวนเอยจะด่วนไปก่อนแล้ว ทั้งเกิดแก้วพิภุลย์สุนศรี” กลับให้จำว่าใครพูดกับใคร
ที่ไหนเมื่อไร

ผมมีความคิดว่างานร้อยคำที่ใครอยากเขียนอะไรก็เขียนก็ไปเถิด อย่าไปสนใจอะไร
เลย ทำงานให้ดีที่สุดก็พอแล้ว และผมก็ไม่วิตกว่าภีนิพนธ์มันจะไปไหน เพราะถึงอย่างไรมัน
ก็มีขึ้นมีลง เพียงแต่มันเป็นคนละยุคสมัยเท่านั้น ขณะเดียวกันมันเป็นบันทึกปรากฏการณ์ทาง
ความคิดของคนรุ่นหนึ่ง บางทีงานมันก็เป็นผลกระทบของสังคมในช่วงนั้น ๆ หรือแต่ละยุค จริง ๆ
แล้ว ผมอยากให้คนหนุ่มสาวศึกษางานร้อยกรองเก่าอย่างจริงจัง ถ้าเราไม่ศึกษามาจากโบราณ
ก่อน มาก้าวกระโดด ผมรู้สึกว่ามันโหว่ง ๆ ฉาบฉวยมักง่าย และโดดเดี่ยว”

รศ. รื่นฤทัย “คุณพิบูลศักดิ์ มีความเห็นเหมือนคุณอริน ว่าบทกวีต้องให้อะไรแก่คนอ่าน อาจจะเป็น
ความประทับใจ อาจจะเป็นคำ ๆ เดียว หรือเนื้อความทั้งหมดก็ตาม อีกอย่างหนึ่ง การให้ความกระทบ
ใจ ก็เกิดจากสิ่งที่สะสมมา ซึ่งอาจจะเป็นคำตอบว่า ทำไมระบบการศึกษาของเราจึงยังให้เรียนวรรณคดี
เก่ากันอยู่ แม้จะเรียนด้วยวิธีที่ถูกบ้างผิดบ้างก็ตาม ในแง่ผู้สอนก็เพราะอยากให้ผ่านตาผ่านความรู้สึก
จนเก็บไปเป็นประโยชน์แก่ผู้ศึกษาต่อไปข้างหน้า ต่อไปนี้อยากให้วิทยากรแต่ละท่านเล่าถึงจุดเน้น
ในงานเขียน โดยเริ่มที่คุณอริน”

อริน “ก่อนอื่น ต้องขอบอกก่อนว่าอรินไม่ใช่คนดัง ไม่สนใจว่าจะเขียนงานนำหน้าหรือเพื่อผิน
ตราบไฉนยังมีคนอ่านก็จะเขียน ไม่เขียนเรื่องการเมือง เพราะไม่รู้การเมือง ใครว่าเขียนไม่สร้างสรรค์
ก็ไม่สนใจ เพราะปัจจุบันก็เป็นครู คิดว่าไม่จำเป็นต้องสร้างสรรค์สังคมด้วยวิธีการเขียนบทกวี
อย่างเดียว ก็จะเขียนกลอนแสดงอารมณ์รัก ๆ เหนง ๆ อย่างนี้ตลอดไป เมื่อรู้สึกอย่างนั้นก็อยาก
สื่ออารมณ์ผ่านไปสู่อารมณ์อื่น ๆ ด้วย อย่างเช่น

คุณเคยเป็นเช่นนี้ไหม
เหงาสีกลีกลีในหัวใจ ให้...ระโยย
ทุกอย่างคล้าย ร่วงโรย
โดยมิรู้สาเหตุใด
และ...บางครั้งนะ
คุณอยากจะ....ร้องไห้
แม้กระทั่งลมหายใจ
ก็อยากหยุดไว้เพียงเท่านั้น
คุณเคยเป็นเช่นนั้นบ้างไหม
ผู้คน ผู้ใด ในทุกที่

เหมือนคนแปลกหน้าเต็มที
ไม่มี...ไม่มีอะไร ผูกพัน
คุณเคยรู้สึกไหม
ไม่มีใคร หรือใคร ให้ยึดมั่น
ปล่อยชีวิตลอยไปในแต่ละวัน
อย่างฉัน...อย่างฉัน เช่นวันนี้
บทนี้ประสบความสำเร็จ เพราะมีคนมาปลื้มว่าชอบ ก็พอใจแล้วว่าทำให้ผู้อ่านมีอารมณ์
ร่วมได้”

ละไมมาด คำจวี “ไม่ทราบจะพูดกับตัวเองอย่างไรดี ผมอยากให้หลัก 2 อย่าง อย่างหนึ่ง คุณ
อรินพูดแล้ว สำหรับคนเขียนหนังสือคือ เขียนสิ่งที่ตัวเองรู้สึก ไม่ใช่เขียนถึงความทุกข์ยากของ
ชาวนา หรืออะไรก็ได้ ที่คุณไม่รู้ ฉะนั้น เริ่มเขียนสิ่งที่ตนเองรู้จักจริงๆ จากนั้น เวลาที่จะพาเรา
ไปลึกๆ เอง อีกสิ่งที่สำคัญคือ การอ่าน เราไม่สามารถเขียนหนังสือโดยไม่อ่าน “อ่าน” ในความ
หมายนี้ ไม่ใช่อ่านเฉพาะหนังสือ ต้องอ่านชีวิต เรียนชีวิต ที่สำคัญอีกอย่าง คือ อย่าไปกังวลว่า
ตัวเราคิดแบบไหน เหมือนใคร หรือไม่เหมือนใคร เพียงแต่ทำความเข้าใจกับตัวเอง ให้ตระหนัก
ให้เชื่อมั่น แน่ใจ มองให้รู้แจ้งแทงตลอดในสิ่งที่ตนเองเชื่อ คือ สู้เพื่อสิ่งนั้น เขียนออกมา ใน
งานเขียนที่ผมต้องรับผิดชอบคัดเลือก ผมไม่จำแนกว่าน้ำกลั่น น้ำเน่า ไม่แก่ไม่ว่าจะผิดฉันลักษณะ
หรืออะไร ผมให้ความสำคัญกับความมุ่งมั่นในความคิด ความเชื่อ ของผู้เขียน

ส่วนงานของผมเอง ไม่ทราบว่ามันอันไหนหนัก อันไหนเบา ลองดูสักอันครับ
หินหยาบกระด้างยังตะไคร่ใกล้ขีด
ท้องฟ้าว่างเปล่ายังหมู่เมฆกว้างสนิท
หัวใจนุ่มนวลอ่อนไหว แล้วไยยังไร้แม้รักสักนิด
หรืออีกบทหนึ่ง
เด็ดไม้ที่ดอก จึงได้ประดับพาน 1 พุ่ม
เด็ดไม้ที่ดอก จึงได้มาลัย 1 คู่
ทูปขามกระเบื้องก็ใบ จึงได้หน้าบันหลากสี
ทูปขามกระเบื้องก็ใบ จึงได้หลายรูปหลากทรง
โบสถ์สวย วิหารสง่า กิณศรัทธากี่ล้าน
ข้อฟ้าผ้าเหลือง หรือที่เขากราบกราน
ภิกษุเอย จงปลงรอบไม้ ไม่รู้ดงค์ในใจ
ภิกษุเอย ไหนธรรม ไหนท่า

ไม่ทราบว่าเป็นนักหรือเบา เราคิดสิ่งที่เราต้องการจะบอก คือ คนหนึ่งมองเห็นว่า คนคนเดียวเกิดมาอยู่โดดเดี่ยวได้อย่างไร ต้องผ่านองค์ประกอบหลายอย่าง คนคนเดียวไม่ได้วิเศษ วิโสมอะไรเลย อีกความหมายหนึ่ง คือ สำหรับคนไทย คุณต้องทำลายเพื่อสร้าง คุณเด็ดดอกไม้ ก่อนเพื่อทำเป็นพุ่มเด็ดดอกไม้ก่อนเพื่อเป็นมาลัย ไม่เหมือนการจัดดอกไม้ของญี่ปุ่น เขาเอาธรรมชาติมา แล้วมาเสริมสร้างให้ดีกว่าเก่า คิด คิดสิ่งที่เรารู้ เก็บสิ่งที่เราไตร่ตรองพิจารณาละเอียดรอบคอบแล้วกลับเป็นตัวหนังสือ ผมพูดเสียดูเหมือนว่า งานผมใหญ่โตจริง ๆ ไม่ใช่เช่นนั้น”

รศ. รุ่งฤทัย “ที่พูดว่างานหนักหรือเบา อาจจะเป็นด้วยแนวหนังสือกลอนของคุณอริน ลงในนิตยสารกลอนา ของคุณอารักษ์ลงในหนังสือพิมพ์ มติชน ซึ่งมีแนวแตกต่างกัน นอกจากนี้อีกส่วนหนึ่งจะเห็นว่า บทกวีไม่ได้ขึ้นอยู่กับฉันทลักษณ์ตายตัว เสียงในการอ่านจะบอกจังหวะหนักเบา จุดเน้น ต่างกัน อย่างที่ได้ฟังจากที่ คุณอารักษ์อ่านบทกวีของตนเองให้ฟังแล้ว ขอผ่านมาถึงคุณพิบูลศักดิ์ให้พูดเรื่องความสัมพันธ์ของกลอนกับเพลง เพราะนักกลอนปัจจุบันไปร่วมแต่งเพลงกันมาก”

พิบูลศักดิ์ “บทกวีเป็นเรื่องของใจของอารมณ์ กวีคือกวี ไม่ใช่บทเพลง แต่บทเพลงคือ กวี เพราะมันมี melody ของมัน บางที่ไม่จำเป็นต้องเป็นกลอนเพราะ ๆ ถ้าเพราะได้จะมีคุณค่ามากขึ้น แทบจะง่าย ๆ คนจะจำเพลงที่มีความสวยด้วยคำมากกว่า ที่ผมมาทำเพลงก็คิดว่าอยากจะเอาภาษาสวย ๆ มาใส่ในเพลง อย่างเช่น “ครั้งนั้น...เหลือเพียงเศร้า” ผมเขียนว่า

นานเหลือเกินที่เราจากกัน
หยุดอยู่ตรงนั้น ให้ฉันเห็นหน้า
ฉันอยากจ้องมองดูเธอให้เต็มตา
โปรดจงหันมา มิตรดวงใจ
นานเหลือเกินที่เราจากกัน
หยุดอยู่ตรงนั้น ฉันจะร้องไห้
ช่างนานเหลือเกินที่เธอจากไกล
วันนี้เธอได้นำฝันของฉันกลับมา

ท่อนแยก แสงแดดสาดส่อง
แดดต้องช่วงหลัง
เธอหอบดอกไม้
ยิ้มสวยบนหน้า
ฉันมองภาพเธอผ่านม่านน้ำตา
ภาพเธอพรายพร่า

เพราะไม่มั่นใจว่าเธอกลับมาจริงหรือไร
นานเหลือเกิน ที่เราจากกัน
หยุดอยู่ตรงนั้น ฉันขอร้องให้
ขอร้องให้สากับความอาลัย
ช่างนานเหลือใจ ช่างนานเหลือเกิน”

รศ. รื่นฤทัย “เนื่องจากเรามีเวลาไม่มาก ทั้ง ๆ ที่อยากจะฟังความเห็นจากท่านวิทยากรอีก จึงต้องขอ
จบการอภิปรายครั้งนี้เพียงเท่านั้น และขอขอบพระคุณท่านวิทยากรทั้ง 3 ท่านอย่างยิ่ง”